

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Tertiam Partem Summæ Theologiæ. Cum Commentariis
Reuerendiss. D. Thomæ de Vio Caietani Cardinalis S. Sixti, Et Opvscvlis
Eivsdem In tres Tomos distinctis

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Qvaestio XXXIX. De baptizatiõne Christi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72797](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72797)

fa, quare illi fuerunt baptizati post baptismum foā. F quia Spiritum sanctum non cognouerant, sed quia non erant baptismum Christi baptizati.

AD QVINTVM dicendum, quod sicut dicit Augu. contra Faustum, Sacramenta nostra sunt signa præsenti gratiæ: sacramenta vero veteris legis, fuerunt signa gratiæ futuræ. Vnde ex hoc ipso, quod Ioannes baptizauit in nomine venturi, datur intelligi, quod non dabat baptismum Christi, qui est sacramentum nouæ legis.

¶ Super Questionis trigésimæ nonæ Articulum primum.

QVAESTIO XXXIX.

De Baptizatione Christi, in octo, articulis diuisa.

¶ Titulus clarus est.

¶ In corpore vnica conclusio: Conueniens fuit Christum baptizari. Probatur tripliciter. Omnia sunt clare.

DEINDE considerandum est de baptizatione Christi.

ET CIRCA hoc quaruntur octo.

¶ Primo, Vtrum Christus debuerit baptizari.

- ¶ Secundo, Vtrum debuerit baptizari baptismum Ioannis.
- ¶ Tertio, De tempore baptismi.
- ¶ Quarto, De loco.
- ¶ Quinto, De hoc quod ei sunt caeli aperti.
- ¶ Sexto, De Spiritu sancto apparere in ipse columbe.
- ¶ Septimo, Vtrum illa columba fuerit verum animal.
- ¶ Octauo, De voce patrum testimonii.

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum fuerit conueniens Christum baptizari.

AD PRIMVM sic proceditur. Videtur quod non fuerit conueniens Christum baptizari. Baptizari enim est abluere: sed Christo non conuenit abluere, in quo nulla fuit impuritas, ergo videtur quod Christum non decuerit baptizari.

¶ 2° Præterea, Christus circumcissionem suscepit, ut imple-ret legem: sed baptismus non pertinebat ad legem, ergo non debebat baptizari.

¶ 3° Præterea, primum mouens in quolibet genere, est im-mobile secundum illum motum: sicut celum quod est primum alterans, non est alterabile: sed Christus est primum baptizans, secundum illud Ioa. 1. Super quem videris Spiritum descendentem, & manentem, hic est qui baptizat, ergo ipsum non decuit baptizari.

SED CONTRA est, quod dicitur Matthæ. 3. quod venit Iesus a Galilæa in Iordanem ad Ioannem, ut baptizaretur ab eo.

RESPOND. Dicendum, quod conueniens fuit Christum baptizari. Primo quidem, quia ut Ambrosius dicit super Luc. Baptizatus est dominus, non mundari volens, sed mundare aquas, ut ablute per carnem Christi, qui peccatum non cognouit, baptismatis vim haberet, & ut sanctificatas aquas relinqueret postmodum baptizandis, sicut Chrysostomus dicit super Matth. Secundo, quia sicut Chrysostomus dicit super Matth. quæuis ipse non esset peccator, tamen naturam suscepit peccatricem, & similitudinem carnis peccati: propterea, etsi pro se baptismate non indigebat, tamen in aliis, carnalis natura opus habebat. Et sicut Gregorius Nazianzenus dicit, Baptizatus est Christus, ut totum veteranum Adam immergat aquæ. Tertio, baptizari voluit, sicut Augustinus dicit in sermone de Epiphania: quia

4. dist. 2. q. 2. art. 3. q. 1. Et q. 3. art. 2. q. 1. cor. Et 1. Matth. 3. op. 4. io. cap. 9.

8. 2. in Luc. 11. 2. i. prin. tom. 5.

homil. 4. in ope imp. non remore a pris. to. 2.

In orat. in Epiph. i. m. 2. a me. dio.

voluit facere, quod faciendum omnibus imperat. Et hoc est, quod ipse dicit, sic decet nos implere omnem iustitiam, ut enim Ambrosius dicit super Lucam. Hæc est iustitia, ut quod alterum facere velis, prius ipse incipias, & tuo alios hortaris exemplo.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod Christus non fuit baptizatus ut ablueretur, sed ablueret, sicut dictum est.

AD SECUNDVM dicendum, quod Christus non solum debebat implere ea, quæ erant veteris legis, sed etiam inchoare ea, quæ sunt nouæ legis. Et ideo non solum voluit circumcidi, sed etiam baptizari.

AD TERTIVM dicendum, quod Christus est primum baptizans spiritualiter: & sic non est baptizatus, sed solum in aqua.

ARTICVLVS II.

Vtrum Christus baptismum Ioannis debuerit baptizari.

¶ Super Questionis 39. Articulum secundum.

¶ Titulus clarus est.

AD SECUNDVM sic proceditur. Videtur, quod Christus non debuerit baptizari baptismum Ioannis. Baptismus enim Ioannis fuit baptismus penitentiae: sed penitentia Christo non conuenit, quia nullum habuit peccatum, ergo videtur quod non debuerit baptizari baptismum Ioannis.

¶ 2° Præterea, baptismus Ioannis, sicut dicit Chrysostomus, medium fuit inter baptismum Iudæorum, & Christi baptismum: sed medium sapit naturam extremorum. Cum ergo Christus non fuerit baptizatus baptismate legali, nec etiam baptismate suo, videtur quod pari ratione baptismate Ioannis baptizari non debuerit.

¶ 3° Præterea, omne quod in rebus humanis est optimū, debet attribui Christo: sed baptismus Ioannis non tenet supremū locū inter baptismata, ergo non conuenit Christum baptizari baptismum Ioannis.

SED CONTRA est, quod dicitur Matthæ. 3. quod venit Iesus in Iordanem, ut baptizaretur a Ioanne.

RESPOND. Dicendum, quod sicut dicit Augustinus super Ioannem, baptizatus dominus baptizabat, non eo baptismate, quo baptizatus est. Vnde, cum ipse baptizaret baptismum proprio, consequens est quod non fuerit baptizatus suo baptismate, sed baptismate Ioannis. Et hoc fuit conueniens, primo quidem, propter conditionem baptismi Ioannis, qui non baptizauit in Spiritu, sed solum in aqua: Christus autem spiritualiter baptismate non indigebat, qui a principio suæ conceptionis gratia Spiritu sancti repletus fuit, ut patet ex dictis. & hæc est ratio Chrysostomi. Secundo ut Beda dicit, baptizatus est baptismum Ioannis, ut baptismum suo baptismum Ioannis comprobaret. Tertio, sicut Gregorius Nazianzenus dicit. Accedit Christus ad baptismum Ioannis, sanctificaturus baptismum.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod sicut supra dictum est, Christus baptizari voluit, ut nos suo exemplo induceret ad baptismum. Et ideo ad hoc, quod effectus

in Luc. 11. 2. a me. dio. tom. 5.

4. dist. 2. q. 2. art. 3. q. 1. Et q. 3. art. 2. q. 1. cor. Et 1. Matth. 3. op. 4. io. cap. 9.

trac. 11. io. alio. tom. 4.

q. 34. m. 1. in op. Bede. 1. circa. 4. 1. Nazan. orat. in Epiph. i. m. 2. a me. dio. tom. 5.

esset efficacior eius inductio. voluit baptizari baptif- A mo, quo manifeste non indigebat, vt homines ad ba- ptiſmum acce-derent, quo indigebant. Vnde Amb. † dicit ſuper Luc. Nemo refugiat lauacrum gratia, quando Chriſtus lauacrum penitentia non refugit.

Ad ſecvndvm dicendum, quod baptiſmus iudeo- rum in lege praeceptus, erat ſolum figuralis; baptiſ- mus autem Ioannis aequaliter erat realis, inquantu inducebat homines ad abſtinendum a peccatis: ba- ptiſmus autem Chriſti habet efficaciam mundandi a peccato, & gratiam conferendi. Chriſtus autem neque indigebat percipere remiſſionem peccatoru quae in eo non erant, neque recipere gratiam, qua plenus erat: ſimiliter etiam cum ipſe ſit veritas, non compererat ei id, quod in ſola figura gerebatur. Et ideo magis congruum fuit, quod baptizaretur ba- ptiſmo medio, quam aliquo extremorum.

Ad tertivm dicendum, quod baptiſmus eſt quoddam ſpirituale remedium: quanto autem ali- quid eſt magis perfectum, tanto minori remedio indiget. Vnde ex hoc ipſo quod Chriſtus eſt maxi- me perfectus, conueniens fuit, quod non baptizaretur perfecteſtimo baptiſmo: ſicut ille qui eſt ſanus, non indiget efficaci medicina.

ARTICVLVS III.

Verum Chriſtus conuenienti tempore fuerit baptizatus.

Ad tertivm ſic procedi- tur. Videtur, qd non conueniē- ti tempore Chriſtus fuerit bap- tizatus. Ad hoc enim Chriſtus bap- tizatus eſt, vt ſuo exemplo alios ad baptiſmū puocaret: ſed fide- les Chriſti laudabiliter baptizan- tur, non ſolum ante trigefimum

annum, ſed in infantili aetate. ergo videtur, quod Chriſtus non debuerit baptizari in aetate triginta annorum.

¶ Præterea Chriſtus non legitur docuiſſe, vel miracu- la feciſſe ante bap- tiſmum. ſed vtilius fuiſſet mundo, ſi priori tempore docuiſſet, incipiens a vigefimo an- no, vel etiam prius. ergo videtur, quod Chriſtus, qui pro vtilitate hominum venerat, ante trigefimū an- num debuerit baptizari.

¶ Præterea iudicium ſapientia diuinitus inſuſa, ma- xime debuit manifeſtari in Chriſto. Eſt autē manife- ſtatum in Daniele tempore iux pueritia: ſecū- dum illud Daniel. 13. Suſcitauit dominus ſpiritum pueri iunioris, cui nomē Daniel. ergo multo magis Chri- ſtus in ſua pueritia debuit baptizari, & docere.

¶ Præterea baptiſmus Ioannis ordinatur ad baptiſmū Chriſti, ſicut ad finem: ſed finis eſt prior in intentione, & poſterior in executione. ergo vel Chriſtus debuit primus a Ioanne baptizari, vel vltimus.

ſed contra eſt, quod dicitur Luc. 3. Factū eſt cum baptizaretur omnis populus, & Ieſu baptiza- to, & orante. & infra, Et ipſe Ieſus erat incipiēs, quaſi annorum triginta.

Reſpondeo. Dicendum, quod Chriſtus conue- nienter fuit in trigefimo anno baptizatus. Primo qu- dem, quia Chriſtus baptizabatur quaſi ex tunc inci- piens docere, & praedicare. Ad quod requiritur pſe- cta aetas, qualis eſt triginta annorum. vnde legitur Genef. 41. quod triginta annorum erat Ioseph. qua-

do accepit regimen Aegypti. Similiter etiā 2. Reg. 5. legitur de Dauid, qd triginta annorum erat cum re- gnare cepiſſet. Ezechiel etiā in trigefimo anno coe- pit prophetizare, vt haberetur Ezech. 1. Secundo, quia ſicut Chryſ. dicit ſuper Matth. futurum erat, vt poſt baptiſmū Chriſti, lex ceſſare inciperet. Et ideo hac aetate Chriſtus ad baptiſmum venit, qui poteſt om- nia peccata ſuſcipere, vt lege ſeruata, nullus dicat, qd ideo eam ſoluit, quia implere nō potuit. Tertio, quia per hoc quod Chriſtus in aetate perfecta baptizatur, datur intelligi, qd baptiſmus parit viros perfectos, ſe- cundum illud Ephes. 4. Donec occurramus omnes in vnitatem fidei, & agnitionis filii Dei, in virum p- fectum, in menſuram aetatis plenitudinis Chriſti. Vn- de, & ipſa proprietates numeri ad hoc pertinere vide- tur: conſurgit enim trigenarius numerus ex ductu ternarij in denarium. Per ternarium autem intelli- gitur fides Trinitatis, per denarium autem impletio mandatorum legis, & in his duobus perfectio vitæ Chriſtiana conſiſtit.

Ad primvm ergo dicendum, quod ſicut Grego. Nazāenus dicit, Chriſtus non eſt baptizatus quaſi indigeret purgatione. nec qd aliquod illi immineret periculum differendo baptiſmum, ſed cuius alij nō in paruum redundat periculum, ſi exeat ex hac vita, non indutus veſte incorruptionis, ſcilicet gratia. Et licet bonum ſit baptiſmi munditiam, cuſtodire, po- tius tamen eſt (vt ipſe dicit) interdum pauliſper ma- culari, quam gratia omnino carere.

Ad ſecvndvm dicendum, quod vtilitas, que a Chriſto prouenit hominibus, praecipue eſt per fi- dem & humilitatem, ad quorum vtrumque valet qd Chriſtus in pueritia, vel adoleſcentia non coepit do- cere, ſed in perfecta aetate. Ad fidem quidem, quia p hoc apparet in eo vera natura humanitatis, quod p temporum incrementa corporaliter profecit: & ne huiusmodi profectus putaretur eſſe phantasticus, noluit ſapientiam ſuam vel virtutem manifeſtare ante perfectam corporis aetatem. Ad humilitatem vero, ne ante perfectam aetatem aliquis praſum- ptuoſe praelationis gradum, & docendi officium aſſumar.

Ad tertivm dicendum, qd Chriſtus proponeba- tur hominibus in exemplum omnium. Et ideo oportuit in eo oſtendi id, quod competit omnibus ſecū- dum legem communem: vt ſcilicet in aetate pſecta doceret, ſed ſicut Greg. Nazan. dicit, non eſt lex cō- munis, quod raro contingit, ſicut nec vna hirundo ver facit. Aliquibus enim ex quadam ſpeciali diſpen- ſatione, ſecundum diuinæ ſapientia ordinem con- ceſſum eſt praeter legem communem, vt ante perfe- ctam aetatem, officium vel praſidendi, vel docendi haberent: ſicut Salomon, Daniel & Hieremias.

Ad quartvm dicendum, quod Chriſtus nec pri- mus nec vltimus debuit a Ioanne baptizari: quia vt Chryſoſt. dicit ſuper Matth. Chriſtus ad hoc bap- tizabatur, vt cōfirmaret praedicationem, & baptiſmū Ioannis, & vt teſtimonium acciperet a Ioanne. Non autem creditum fuiſſet teſtimonio Ioanis, niſi poſt- quam fuerunt multi baptizati ab ipſo. Et ideo non debuit primus a Ioanne baptizari. Similiter etiam nec vltimus: quia (ſicut ipſe ibidem ſubdit) ſicut lux ſolis non expeſtat ocaſum luciferi, ſed eo proce- dente egreditur, & ſuo lumine obſcurat illius cando- rem, ſic & Chriſtus non expeſtauit, vt curſum ſuum Ioannes impleret, ſed adhuc eo docente, & bap- tizante apparuit.

* homil. ro. non remote a prin. toz.

In orat. in Epipha. lu- mina poſt med.

codē loco.

loco citato ad arg. 1.

homil. 4. in Mat. in ope imperfecto circa prin. illius toz.

Super Questionis
39. articulum quar-
tum.

ARTICVLVS IIII.

Utrum Christus debuerit in Iordane
baptizari.

Titulus clausus
est.

March. 3.

T in corpore
vna conclusio: Cuius
mens fuit Christus
in Iordane ut baptiza-
retur, quia p hoc si-
gnificatur ingressus
p baptismum in re-
gnu Dei. Declaratur
que hoc dupli ci figu-
ra, transitu filiorum
Israel in terra prom-
issionis & Helias in ce-
lu. Et scito, q rō ita
mytica est: nec alia
potest reddi magis
hierarchicalis, nisi quia
Deus: eligit magis
Iordanem, quā alias
aquas.

AD QVARTVM sic proceditur.
Videtur, quod Christus non
debuerit baptizari in Iordane.
Veritas enim debet respondere
figurā: sed figura baptismi prae-
cessit in transitu maris rubri: vbi
Aegyptij sunt submersi, sicut pec-
cata delentur in baptismo. ergo
videtur quod Christus magis de-
buerit baptizari in mari, quā in
flumine Iordanis.

2 Præter Iordanis interpretatur
descensus sed per baptismum ali-
quis ascen dit magis, quā descē-
dit: vnde etiam Matth. 3. dicitur,
quod baptizatus Iesus confestim ascendit de aqua.
ergo videtur in conueniens fuisse, quod Christus in
Iordane baptizaretur.

quod baptizatus Iesus confestim ascendit de aqua.
ergo videtur in conueniens fuisse, quod Christus in
Iordane baptizaretur.

3 Præter. Transientibus filiis Israel, aquae Iordanis
conuersa sunt retrorsum, ut legitur Iosue 4. & sicut
etiā in Psal. 113. dicitur. sed illi qui baptizantur, non
retrorsum, sed in antea progreditur. Non ergo fuit
conueniens, quod Christus in Iordane baptizaretur.

SED CONTRA est, quod dicitur Marci 1. quod bap-
tizatus est Iesus a Ioanne in Iordane.

RESPON. Dicendum, quod fluius Iordanis fuit,
per quem filij Israel in terram promissionis intraue-
runt. Hoc autem habet baptismus Christi speciale
prae omnibus baptismatibus, quod introducit in re-
gnum Dei, quod per terram promissionis significa-
tur. vnde dicitur Ioannis. 3. Nisi quis renatus fuerit
ex aqua & Spiritu sancto, non potest introire in re-
gnum Dei. Ad quod etiam pertinet, quod Helias di-
uisit aquas Iordanis, quando erat in curru igneo ra-
piendus in caelum, ut dicitur 4. Regu. 2. quia scilicet
transientibus per aquam baptismi, per ignem Spiritu
sancti pater aditus in caelum. Et ideo conueniens fuit,
ut Christus in Iordane baptizaretur.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod transitus mar-
is Rubri praefigurauit baptismum, quantum ad hoc,
quod baptismus delet peccata: sed transitus Iorda-
nis quantum ad hoc, quod aperit ianuam regni coe-
lestis, qui est principalis effectus baptismi, & per so-
lum Christum impletus. Et ideo conuenientius fuit,
quod Christus in Iordane, quam in mari baptizaretur.

AD SECUNDVM dicendum, quod in baptismo est
ascensus per profectum gratiae, qui requirit descen-
sum humilitatis, secundum illud Iaco. 4. Humilibus
autem dat gratiam. Et ad talem descensum referen-
dum est nomen Iordanis.

AD TERTIVM dicendum, quod sicut Aug. dicit in ser-
mone de Epiph. Sicut antea aquae Iordanis retrorsum co-
uersa fuerant, ita modo Christo baptizato retror-
sum peccata conuersa sunt. Vel etiam per hoc signi-
ficatur, quod contra descensum aquarum, benedi-
ctionum fluius sursum ferebatur.

Inf. q. 49. art.
3. ad 1. Et 3.
di. 8. ar. 6. q.
3. ad 2. &
diff. 23. q. 3.
arti. ad 4.
Et op. 60. c.
2.

Super Questionis
trigesimae nonae Ar-
ticulum quintum.
Titulus clarus ex
euangelij histo-
ria ortus.

ARTICVLVS V.

Utrum Christo baptizato, caeli debue-
rint aperiri.

AD QVINTVM sic procedit.
Videtur, quod Christo bap-
tizato non debuerit caeli aperiri. Il-
lin. apertedi sunt caeli, qui indiget
intrare in caeli, quasi extra caelum
existens sed Christus semper erat
in caelo, secundum illud Ioan. 3.
Filius hominis, qui est in caelo. er-
go videtur quod non debuerint
ei caeli aperiri.

2 Præter. Apertio caelorum aut
intelligitur spiritualiter, aut cor-
poraliter: sed non potest intelligi
corporaliter quia corpora celestia
sunt impassibilia, & infrangibilia:
secundum illud Iob. 37. Tu forti-
sim cum eo fabricatus es caelos, quod
solidissimi, quasi aere fusi sunt? Si-
militer etiam nec potest intelligi
spiritualiter: quia ante oculos si-
lij Dei caeli antea clausi non fue-
rant. ergo videtur inconuenien-
ter dici, quod baptizato Christo,
aperti fuerint ei caeli.

3 Præter. Fidelibus caelum aper-
tum est per Christi passionem, se-
cundum illud Hebraeo. 10. Habe-
mus fiduciam in introitu sancto-
rum in sanguine Christi. Vnde
etiam nec Christi baptismum bap-
tizati, si qui ante eius passionem de-
cesserint, caelos intrare poterunt.
ergo magis debuerit aperiri caeli
Christo patiente, quā baptizato.

SED CONTRA est, quod dicitur
Lucæ 3. Iesu baptizato & orate,
apertum est celum.

RESPON. Dicendum, quod si-
cut dictum est, Christus baptiza-
ri voluit, ut suo baptismo conse-
craret baptismum, quo nos bap-
tizaremur. Et ideo in baptismo
Christi ea demonstrari debuerunt,
quae pertinent ad efficaciam nostri
baptismi. Circa quae tria sunt con-
sideranda. Primo quidem princi-
palis virtus, ex qua baptismus habet efficaciam: quae
quidem est virtus celestis. Et ideo baptizato Chris-
to, apertum est caelum, ut ostenderetur, quod de
caetero celestis virtus baptismum sanctificaret. Se-
cundo, operatur ad efficaciam baptismi fides Ec-
clesia, & eius qui baptizatur: vnde & baptizati fi-
dem profitentur, & baptismus fidei dicitur sacra-
mentum. Per fidem autem inspicimus celestia,
quae sensum, & rationem humanam excedunt: &
ad hoc significandum Christo baptizato aperti sunt
caeli. Tertio, quia per baptismum Christi * specia-
liter aperitur nobis introitus regni celestis, qui
primo homini praclusus fuerat per peccatum. Vnde
baptizato Christo, aperti sunt caeli: ut ostende-
retur, quod baptizatis pater via in caelum. Post
baptismum autem necessaria est homini iugis oratio,
ad hoc quod caelum introeat, remanet tamē fomes
peccati, nos impugnans interius, & mundus, & da-
mones, qui impugnant exteriorius. Et ideo signanter di-
citur Luc. 3. quod Iesu baptizato, & orante, apertum est
caelum quia. s. fidelibus necessaria est oratio post bap-
tismum. Vel ut detur intelligi, quod hoc ipsum quod
per

In corpore respon-
detur questio vna a
conclusionione: Christo
baptizato, & orante,
conuenienter aper-
ti sunt caeli. Et duo
sunt: quia declara-
tur conuenientia re-
spectu ly baptiza-
to: secundo respectu
ly & orante. Quo ad
primū probatio est:
Christus baptizatus
est, ut nostrum bap-
tisma consecraret,
ergo in illius bap-
tismo illa monstrari
debuerunt, quae ad
nostrum efficaciam bap-
tismi spectant. ergo
virtus celestis, si-
ces celestium, in-
troitusque caeli nos-
trari debuerunt per
caelos apertos. Pri-
ma consequentia est
clara. Secunda decla-
ratur ex tribus, scilicet
causa, & fide, & effectū,
& effectū, inueniens
in efficaciam bap-
tismi. Quō ad secun-
dum declaratur: quia
oratio vel ad exem-
plum vel ad causam
apertionis caeli nobis
referat, & virtus
que est conueniens.
In responsione ad
secundum, vide duo
declarari. Primum,
quod caeli aperti di-
cuntur non in se-
ipsis, sed secundum
visionem Christi. Se-
cundum est, qualis
fuerit ista visio, cor-
poralis, imaginaria
vel intellectualis. Et
licet quilibet possi-
bilis dicatur: intel-
lectualis tamen conue-
nientior videtur, ut
potere excellentior.

3 Præter. Apertio caelorum aut
intelligitur spiritualiter, aut cor-
poraliter: sed non potest intelligi
corporaliter quia corpora celestia
sunt impassibilia, & infrangibilia:
secundum illud Iob. 37. Tu forti-
sim cum eo fabricatus es caelos, quod
solidissimi, quasi aere fusi sunt? Si-
militer etiam nec potest intelligi
spiritualiter: quia ante oculos si-
lij Dei caeli antea clausi non fue-
rant. ergo videtur inconuenien-
ter dici, quod baptizato Christo,
aperti fuerint ei caeli.

3 Præter. Fidelibus caelum aper-
tum est per Christi passionem, se-
cundum illud Hebraeo. 10. Habe-
mus fiduciam in introitu sancto-
rum in sanguine Christi. Vnde
etiam nec Christi baptismum bap-
tizati, si qui ante eius passionem de-
cesserint, caelos intrare poterunt.
ergo magis debuerit aperiri caeli
Christo patiente, quā baptizato.

SED CONTRA est, quod dicitur
Lucæ 3. Iesu baptizato & orate,
apertum est celum.

RESPON. Dicendum, quod si-
cut dictum est, Christus baptiza-
ri voluit, ut suo baptismo conse-
craret baptismum, quo nos bap-
tizaremur. Et ideo in baptismo
Christi ea demonstrari debuerunt,
quae pertinent ad efficaciam nostri
baptismi. Circa quae tria sunt con-
sideranda. Primo quidem princi-
palis virtus, ex qua baptismus habet efficaciam: quae
quidem est virtus celestis. Et ideo baptizato Chris-
to, apertum est caelum, ut ostenderetur, quod de
caetero celestis virtus baptismum sanctificaret. Se-
cundo, operatur ad efficaciam baptismi fides Ec-
clesia, & eius qui baptizatur: vnde & baptizati fi-
dem profitentur, & baptismus fidei dicitur sacra-
mentum. Per fidem autem inspicimus celestia,
quae sensum, & rationem humanam excedunt: &
ad hoc significandum Christo baptizato aperti sunt
caeli. Tertio, quia per baptismum Christi * specia-
liter aperitur nobis introitus regni celestis, qui
primo homini praclusus fuerat per peccatum. Vnde
baptizato Christo, aperti sunt caeli: ut ostende-
retur, quod baptizatis pater via in caelum. Post
baptismum autem necessaria est homini iugis oratio,
ad hoc quod caelum introeat, remanet tamē fomes
peccati, nos impugnans interius, & mundus, & da-
mones, qui impugnant exteriorius. Et ideo signanter di-
citur Luc. 3. quod Iesu baptizato, & orante, apertum est
caelum quia. s. fidelibus necessaria est oratio post bap-
tismum. Vel ut detur intelligi, quod hoc ipsum quod
per

per baptismum caelum aperitur credentibus, est ex virtute orationis Christi. Vnde signanter Matt. 3. dicitur, qd apertum est ei caelum, idest omnibus propter eum, sicut si Imperator alicui pro alio petenti dicat, Ecce, hoc beneficium non illi do, sed tibi, id est propter te illi, vt Chrysof. dicit super Matth.*

AD PRIMVM ergo dicendum, qd sicut Chrysof. dicit super Matth. qd sicut Christus secundum dispensationem humanam baptizatus est, quamuis ipse propter se baptismum non indigeret: sic etiam secundum humanam dispensationem aperti sunt ei caeli, secundum autem naturam diuinam semper erat in caelis.

AD SECVNDVM dicendum, qd sicut Hierony. dicit super Matt. caeli aperti sunt Christo baptizato, non refectione elementori, sed spiritalibus oculis: sicut & Ezechiel in principio voluminis sui caelos apertos esse commemorat. Et hoc pbat Chrysof. super Mat. dicens, Quod si ipsa creatura, scilicet celum, rupta fuisset, no dixisset, aperti sunt ei: quia quod corporaliter aperitur, omnibus est apertum. Vnde etiam Marci primo expresse dicitur, qd Iesus statim accedens de aqua, vidit apertos caelos, quasi ipsa apertio celorum ad visionem Christi referatur. Quod qd aliqui referunt ad visionem corporalem, dicentes, qd circa Christum baptizatum tantus splendor fulsit in baptismum, vt viderentur caeli aperti. Potest etiam referri ad imaginariam visionem, per quem modum Ezechiel vidit caelos apertos: formabatur enim ex virtute diuina, & voluntate ronis, talis visio in imaginatione Christi, ad designandum, quod per baptismum, caeli aditus hominibus aperitur. Potest etiam & ad visionem intellectualem referri, prout, ff. Christus vidit iam baptismum sanctificato, apertum esse caeli hominibus, quod tamen etiam ante viderat sciendum.

AD TERTIVM dicendum, qd per passionem Christi aperitur celum hominibus, sicut per causam communem apertionis celorum, Oportet tamen hac causam communem apertionis celorum, singulis applicari ad hoc, quod celum intreat, quod quidem fit per baptismum, secundum illud Rom. 6. Quicumque baptizati sumus in Christo Iesu, in morte ipsius baptizati sumus. Et ideo potius fit merito de apertione celorum in baptismum, quam in passione Christi. Vel sicut Chrysof. dicit super Matth.* baptizato Christo, caeli tantum sunt aperti: postquam vero tyrannus vit per crucem, quia non erant necessaria: porte celo numquam claudendo, non dicunt Angeli. Aperite portas, ia enim erant aperta: sed, Tollite portas. Per quod dat intelligere Chryf. qd obstacula, quibus prius obstitentibus animae defunctorum introire non poterat caelos, sunt totaliter per passionem Christi ablata: sed in baptismum Christi sunt aperta, quasi manifestata ia via, per quam homines erant in celum intraturi.

AD SECVNDVM dicendum, quod sicut Augustin. dicit 15. de Trinit. absurdissimum est dicere, qd Christus cum iam triginta esset annorum, acceperit Spiritum sanctum, sed venit ad baptismum, sicut sine peccato, ita non sine Spiritu sancto. Si enim de Ioane scriptum est, quod Spiritu sancto replebitur ab utero matris suae, quid de homine Christo dicendum est, cuius carnis ipsa conceptio non carnalis, sed spiritalis fuit? Tunc ergo, idest in baptismum, corpus suum, idest Ecclesiam, praefigurare dignatus est, in qua baptizati precipue accipiunt Spiritum sanctum.

AD SECVNDVM dicendum, quod sicut Augustin. dicit in 2. de Trinita. Spiritus sanctus descendisse dicitur super Christum corporali specie, sicut columba, non quia ipsa substantia Spiritus sancti videretur, quae est inuisibilis, neque ita quod illa visibilis creatura in unitatem personae diuinae assumeretur: neque enim dicitur, quod Spiritus sanctus sit columba, sicut dicitur, quod filius Dei est homo ratione vniuersalis: neque etiam hoc modo Spiritus sanctus visus est in specie columbae, sicut Ioanes vidit agnum occisum in Apocalypsi, vt habetur Apocalyp. 2. illa enim visio facta fuit in Spiritu per spirituales imagines corporum, de illa vero columba nullus unquam dubitauit, quin oculis visa sit. Nec etiam hoc modo in specie columbae Spiritus sanctus apparuit, sicut dicitur 1. ad Corinth. 10. Petra autem erat Christus. Illa enim petra iam erat in creatura, & per actionis modum nunc patet est nomine Christi, quae signifi-

A tudo gratiae a principio suae conceptionis, quo fuit unigenitus a patre, vt ex supradictis patet. * non ergo debuit Spiritus sanctus ad eum mitti in baptismum.

¶ 2 Præter. Christus dicitur in mundum descendisse per mysterium incarnationis, qua exinanijt semet ipsum, formam serui accipiens: sed Spiritus sanctus non est incarnatus, ergo inconuenienter dicitur, qd Spiritus sanctus descendit super eum.

¶ 3 Præter. In baptismum Christi ostendi debuit, sicut in quoddam exemplari, id quod fit in nostro baptismum: sed in nostro baptismum non fit aliqua missio visibilis Spiritus sancti, ergo nec in baptismum Christi debuit fieri visibilis missio Spiritus sancti.

¶ 4 Præter. Spiritus sanctus a Christo in omnes alios derivatur, secundum illud Ioan. 1. De plenitudine eius nos omnes accepimus: sed super Apostolos Spiritus sanctus descendit, non in specie columbae, sed in specie ignis, ergo nec super Christum debuit descendere in specie columbae, sed in specie ignis.

SED CONTRA est, quod dicitur Luc. 3. Descendit Spiritus sanctus corporali specie, sicut columba in ipsum.

RESPONDEO. Dicendum, quod hoc quod circa Christum factum est in eius baptismum (sicut Chryf. dicit super Matth.) pertinet ad mysterium omnium, qui postmodum fuerant baptizandi. Omnes autem qui baptismum Christi baptizantur, Spiritum sanctum recipiunt nisi ficti accedant, secundum illud Matt. 3. ipse vos baptizabit Spiritu sancto. Et ideo conueniens fuit, vt super Christum baptizatum Spiritus sanctus descenderet.

AD PRIMVM ergo dicendum, qd sicut Augustin. dicit 15. de Trinit. absurdissimum est dicere, qd Christus cum iam triginta esset annorum, acceperit Spiritum sanctum, sed venit ad baptismum, sicut sine peccato, ita non sine Spiritu sancto. Si enim de Ioane scriptum est, quod Spiritu sancto replebitur ab utero matris suae, quid de homine Christo dicendum est, cuius carnis ipsa conceptio non carnalis, sed spiritalis fuit? Tunc ergo, idest in baptismum, corpus suum, idest Ecclesiam, praefigurare dignatus est, in qua baptizati precipue accipiunt Spiritum sanctum.

AD SECVNDVM dicendum, quod sicut Augustin. dicit in 2. de Trinita. Spiritus sanctus descendisse dicitur super Christum corporali specie, sicut columba, non quia ipsa substantia Spiritus sancti videretur, quae est inuisibilis, neque ita quod illa visibilis creatura in unitatem personae diuinae assumeretur: neque enim dicitur, quod Spiritus sanctus sit columba, sicut dicitur, quod filius Dei est homo ratione vniuersalis: neque etiam hoc modo Spiritus sanctus visus est in specie columbae, sicut Ioanes vidit agnum occisum in Apocalypsi, vt habetur Apocalyp. 2. illa enim visio facta fuit in Spiritu per spirituales imagines corporum, de illa vero columba nullus unquam dubitauit, quin oculis visa sit. Nec etiam hoc modo in specie columbae Spiritus sanctus apparuit, sicut dicitur 1. ad Corinth. 10. Petra autem erat Christus. Illa enim petra iam erat in creatura, & per actionis modum nunc patet est nomine Christi, quae signifi-

E

ARTICVLVS VI.

Utrum conuenienter Spiritus sanctus super Christum baptizatum descendit in specie columbae.

AD SEXTVM sic proceditur. Videtur, qd inconuenienter Spiritus sanctus super Christum baptizatum dicatur descendisse in specie columbae. Spiritus enim sanctus habitat in homine per gratiam: sed in homine Christo fuit pleni-

stri baptismi, ergo. Antecedens est Chrysof. Consequenter p. q. 34. arti. 4. batur: quia omnes baptizati non ficti, accipiunt Spiritum sanctum, Matth. 3. Aduerte hic, quod minus respondendo determinatur, quam fuerit quatum, nam quatum est de descensu Spiritus sancti in specie columbae, & respondetur de descensu Spiritus sancti solum, nihil dicendo de specie columbae. Et hoc ideo, quia referuntur hoc secundum responsioni ad argumenta.

Homil. in Mat. in opere imper. a med. p. 2. cap. 10. m. 2.

lib. 15. ca. 26. a med. 10. 3.

li. 2. c. 6. to. 1.

Hier. in Matt. a. in die illius in opere imp. 3. Hier. in Matth. in opere imp. 3. Hier. in Matt. a. in die illius in opere imp. 3. Hier. in Matth. in opere imp. 3. Hier. in Matt. a. in die illius in opere imp. 3. Hier. in Matth. in opere imp. 3.

Hier. in Matt. a. in die illius in opere imp. 3. Hier. in Matth. in opere imp. 3. Hier. in Matt. a. in die illius in opere imp. 3. Hier. in Matth. in opere imp. 3.

Super Questionis trigesima nona articulum sextum. Titulus clarus ex euangelio est ortus. In corpore una concluso: Conueniens fuit vt super baptismum Christi Spiritus sanctus descenderet. Probatur qd in Christi baptismum factus est: pertinet ad mysterium no-

significabat: illa autem columba ad hoc tantu signi-
ficandum repente extitit, & postea cessauit, sicut flā-
ma, quae in rubo apparuit Moysi. Dicitur ergo Spiritus
sanctus descendisse super Christum, non ratione
vniōnis ad columbam: sed vel ratione ipsius colum-
bae significantis Spiritum sanctum, quae descendēdo
super Christum venit: vel etiam ratione spiritualis
gratiae, quae a Deo per modū cuiusdam descensus in
creaturam deriuatur, secundum illud Iacob. i. Om-
ne datum optimum, & omne donum perfectum, de
sursum est descendens a Patre luminum.

Hom. 11. in
Matth. ante
modū in to.

AD TERTIUM dicendum, q̄ sicut Chrysoſt. dicit
super Matth. in principiis spiritualium rerum semp
sensibiles apparēt visiones, propter eos qui nullam
intelligentiā incorporalis naturae suscipere possunt,
vt si postea nō fiant, ex his quae semel facta sunt, reci-
piāt fidem. Et ideo circa Christum baptizatum cor-
porali specie Spiritus sanctus visibiliter descendit, ut
super omnes baptizandos inuisibiliter postea crea-
datur descendere.

AD QUARTUM dicendum, quod Spiritus san-
ctus in specie columbae apparuit super Christum ba-
ptizatum propter tria. Primo quidem propter dis-
positionem, quae requiritur in baptizato, vt scilicet
non fictus accedat: quia sicut dicitur Sap. i. Spiritus
sanctus disciplinae effugiet fictum. Columba autem
est animal simplex, astutia & dolo carens vnde dici-
tur Matth. 10. Estote simplices sicut columbae. Se-
cundo ad designandum septem dona Spiritus sancti,
quae columba suis proprietatibus significat. Colum-
ba enim secus fluentia habitat, vt inde viſo accipit,
mergat se, & euadat: quod pertinet ad donum ſapientiae,
per quam sancti secus Scripturae diuinae
fluenta resident, ut incursum diaboli euadant. Item
columba meliora grana eligit, quod pertinet ad do-
nam scientiae, quia sancti sententias sanas, quibus pa-
ſcantur, eligunt. Item columba alienos pullos nu-
trit, quod pertinet ad donum consilii, quo sancti ho-
mines, qui fuerunt pulli, id est, imitatores diaboli, do-
arina nutriunt & exemplo. Item columba non la-
cerat rostro, quod pertinet ad donum intellectus,
quo sancti bonas scientias lacerando non peruer-
tunt, haereticorum more. Item columba felle caret,
quod pertinet ad donum pietatis, per quam sancti
ira irrationabili carent. Item columba in caernis
petrae nidificat, quod pertinet ad donū fortitudinis,
qua sani in plagis mortis Christi, qui est petra ſit-
ma, nidum ponunt, id est, suum refugium, & spem.
Item columba gemitum pro cantu habet, quod per-
tinet ad donum timoris, quo sancti delectantur in ge-
mitu pro peccatis. Tertio apparuit Spiritus sanctus in
specie columbae propter effectum proprium baptis-
mi, qui est remissio peccatorum & reconciliatio ad
Deum, columba enim est animal mansueti. Et ideo
sicut Chrysoſt. dicit super Mat. in diluuiū apparuit
hoc animal, ramum ferens oliuae, & communem or-
bis terrarum tranquillitatem annuntians, & nūc et
columba apparet in baptismo, liberationē nobis de-
monstrās. Quarto apparuit Spiritus sanctus in specie
columbae super Dominum baptizatum, ad designā-
dum communem effectum baptismi, qui est cōstru-
ctio ecclesiasticae vnitatis. vnde dicitur Ephesiorum
quinto, quod Christus tradidit semetipsum, vt exhiberet
sibi gloriosam Ecclesiam non habentem macu-
lam aut rugam, aut aliquid huiusmodi, lauans eam
lauacro aquae in verbo vitae. Et ideo cōueniēter Spi-
ritus sanctus in baptismo demonstratus est in specie

Homil. 11. in
Mat. pancem
ante modū
tam.

F columbae, quae est animal amicabile & gregale vnde
& Cantic. 5. dicitur de Ecclesia, Vna est columba mea.
Super Apostolos autem in specie ignis, Spiritus san-
ctus descendit propter duo. Primo quidem ad osten-
dendum feruorem, quo corda eorum erant cōmo-
uēda. ad hoc quod Christum ubique inter praesentias
praedicaret & ideo etiam in igneis linguis apparuit.
Vnde Augustinus dicit super Ioan. * Duobus modis
ostendit visibiliter dominus Spiritum sanctum, per
columbanū super dominum baptizatum, & per ignē
super discipulos congregatos: ibi simplicitas, hic fer-
uor ostenditur. ergo ne spiritus sanctificati doli ha-
beant, in columba demonstratus est: & ne simplicitas
frigida remaneat, in igne demonstratus est. Nec te mo-
ueat, quia linguae diuinae sunt, vnitatem in columba
cognosce. Secundo: quia sicut Chrysoſt. dicit, oportebat
delictis ignoscere (quod fit in baptismo) man-
suetudo necessaria erat, quae demonstratur in colum-
ba: sed vbi adempti sumus gratiam, restat iudicij tem-
pus, quod significatur per ignem.

ARTICVLVS VII.

Prum illa columba, in qua apparuit
Spiritus sanctus, fuerit verum
animal.

Super Quaestio-
nē vigesimo octa Artic-
tum septimum.

Tulius clarus
est.

AD SEPTIMUM sic procedi-
tur. Videtur, quod illa co-
lumba, in qua Spiritus sanctus ap-
paruit, non fuerit verum animal.
Illud enim videtur specietenus ap-
parere, quod secundum similitu-
dinem apparet: sed Luc. 3. dicitur,
q̄ descendit Spiritus sanctus corpo-
rali specie, sicut columba in ip-
sum. non ergo fuit vera columba, sed quaedam simi-
litas columbae.

¶ 2 Præterea. Sicut natura nihil facit frustra, ita nec
Deus, vt dicitur in 1. de Celo. * sed cum columba il-
la non aduenerit, nisi vt aliquid significaret, atque p-
teriret (vt Augustinus dicit in 2. de Trinit.) frustra
fuisse vera columba: quia hoc ipsum fieri poterat
per columbae similitudinem. non ergo illa colum-
ba fuit verum animal.

¶ 3 Præterea. Proprietates cuiuslibet rei ducunt in
cognitionem naturae illius rei. si ergo fuisset illa co-
lumba verum animal, proprietates columbae signi-
ficassent naturam veri animalis, non autem effectus
Spiritus sancti: non ergo videtur, quod illa columba
fuerit verum animal.

SED CONTRA est, quod Augustin. * dicit in libro
de agone Christiano. neque hoc ita dicimus, vt do-
minum Iesum Christum dicamus solum verum cor-
pus habuisse. Spiritum autem sanctum, fallaciter ap-
paruisse oculis hominum, sed ambo illa corpora ve-
ra esse credimus.

RESPONDEO. Dicendum, quod (sicut su-
pra dictum est *) non decebat vt filius Dei, qui est
veritas Patris, aliqua fictione vteretur: & ideo non
phantasticum, sed verum corpus accepit. Et quia
Spiritus sanctus dicitur spiritus veritatis. vt pater Io-
an. 16. ideo etiam ipse veram columbam forma-
uit, in qua appareret: licet non assumeret ipsam
in vnitatem personae. Vnde post praedicta verba
Augustinus * subdit, sicut non oportebat ut ho-
mines falleret filius Dei: sic etiam non oportebat

Inf.

In corpore una
conclusio, Colum-
ba illa fuit verum
animal. Probatur:
Sicut veritas verum
hominem, ita Spiritus
veritatis veram
columbam, in qua
appareret, &c. & con-
firmatur hoc Aucto-
ritas Augustini.

Inf. q̄
4. ar. 4.
op.

In 2. de
Trinit.
c. 6. in li.
mo. 3.

C. 11. 11
dio 10.

q̄. 11.
q̄. 11.
q̄. 11.

D.
no. 11.
no. 11.
no. 11.
no. 11.

tebat, ut falleret Spiritus sanctus: sed omnipotenti Deo qui vniuersam creaturam ex nihilo fabricauit, non erat difficile, verum corpus columbae sine alio rum columborum ministerio figurare: sicut non fuit ei difficile verum corpus in utero Mariae sine virili semine fabricare, cum creatura corporea, & in visceribus feminae ad formandum hominem, & in ipso mundo ad formandum columbam, imperio Domini voluntarique seruiret.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod Spiritus sanctus dicitur descendisse in specie, vel similitudine columbae, non ad excludendam veritatem columbae, sed ad ostendendam, quod ipse non apparuit in specie suae substantiae.

AD SECUNDUM dicendum, quod non fuit superfluum formare veram columbam, ut in ea Spiritus sanctus appareret, quia per ipsam veritatem columbae significatur veritas Spiritus sancti, & effectuum eius.

AD TERTIUM dicendum, quod proprietates columbae eodem modo ducunt ad significandum naturam columbae, & ad significandos effectus Spiritus sancti: per hoc enim quod columba habet tales proprietates, ostenditur quod columba significat Spiritum sanctum.

ARTICVLVS VIII.

Utrum conuenienter Christo baptizato fuerit vox Patris audita filium protestantis;

AD OCTAVUM sic proceditur. Videtur, quod inconuenienter Christo baptizato fuerit vox Patris audita, Filium protestantis Filius enim & Spiritus sanctus secundum hoc quod sensibilibus apparuerunt, dicuntur visibilibus esse missi, sed patri non conuenit mitti, ut patet per Aug. 2. in 2. de Trin. ergo et nec apparere. Præterea, vox ex significatiua verbi in corde concepti non est verbum, ergo inconuenienter manifestatus in voce.

Præter. Homo Christus non incepit esse filius Dei in baptismo, sicut quidam heretici putauerunt: sed a principio suae conceptionis fuit filius Dei, magis ergo in natiuitate debuit vox Patris protestari Christi diuinitatem, quam in eius baptismo.

SED CONTRA est, quod Matth. 3. dicitur, Ecce vox de caelis dicēs, hic est filius meus dilectus, in quo mihi complacui.

RESPON. Dicendum, quod (sicut supra dictum est) in baptismo Christi, qui fuit exemplar nostri baptismi, demonstrari debuit quod in nostro baptismo perficitur. Baptismus autem quo baptizantur fideles, consecratur in inuocatione & virtute Trinitatis, secundum illud Matth. ultimo: Euntes docete omnes gentes baptizantes

eos in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti. Et ideo in baptismo Christi (ut Hieron. dicit) mysterium Trinitatis demonstratur. Dominus enim in natura humana baptizatur, Spiritus sanctus descendit in habitu columbae, Patris vox testimonium Filio perhibetis auditur. Et ideo conueniens fuit, ut in illo baptismo Pater declararetur in uoce.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod missio visibilis addit aliquid super apparitionem, scilicet auctoritatem mittentis. Et ideo Filius, & Spiritus sanctus, qui sunt ab alio, dicuntur mitti visibilibus, & non solum apparere. Pater autem, qui non est ab alio, apparere quidem potest, visibilibus autem mitti non potest.

AD SECUNDUM dicendum, quod Pater non demonstratur in uoce, nisi sicut actor vocis, vel loquens per vocē. Et quia proprium est Patri, producere verbum, quod est dicere vel loqui, ideo conuenientissime Pater per vocē manifestatus est, quia significat uerbum. Unde & ipsa vox, a Patre emissa, filiationem uerbi protestatur. Et sicut species columbae, in qua demonstratus est Spiritus sanctus, non est ipsa natura Spiritus sancti, nec species hominis, in qua demonstratus est ipse Filius, est ipsa natura filij Dei, ita etiam ipsa vox non pertinet ad naturam uerbi vel Patris loquentis. Unde Ioannis. 5. Dominus dicit: Neque uocem eius, id est patris unquam audistis, neque speciem eius uidistis. Per quod (sicut Chry. dicit super Io.) paulatim eos in philosophico dogma inducēs, ostendit, quod nonia neque uox circa Deum est, neque species, sed superior est, & figuris, & loquelis talibus. Et sicut columbam, & etiam humanam naturam a Christo assumptam tota Trinitas operata est, ita etiam & formationem uocis: sed tamen in uoce declaratur solus Pater, ut loquens, sicut naturam humanam solus Filius assumpsit, & sic in columba solus Spiritus sanctus demonstratus est, ut patet per Aug. 2. in lib. de Fide ad Petrum.

AD TERTIUM dicendum, quod diuinitas Christi non debuit omnibus in eius natiuitate manifestari: sed magis occultari in defectibus infantilis aetatis: sed quando iam peruenit ad perfectam aetatem, in qua oportebat eum docere, & miracula facere, & homines ad se conuertere, tunc testimonio Patris erat eius diuinitas manifestanda, ut eius do-

usque ad questionem quadragesimam quin tam inclusiue.

In eodem. 2. c. Mar. circa 3. tom. 9.

Aduerte hic, quod conuersatio Christi post Ioannis baptismum tractatur ab Actore: conuersatio autem Christi ante illud tempus taceatur. Et quoniam a multis quaeritur, quid fecerit in illa aetate Christus, respondendum est, quod exercuit artem fabrilem in ciuitate Nazareth. Nam non solum ex euangelio Matth. 13. habetur, quod fuit filius fabri: sed ex euangelio Mar. 6. habetur, quod ipse Christus fuit faber. Et nisi exercuisset ipsam artem in Nazareth: non admirari ibi fuissent de doctrina eius. Nam si alibi Christus habitasset, aut in Nazareth vacasset literis, non fuissent admirati compatriotae: unde huic sapientia? immo tam notoria erat Christi conuersatio in Nazareth, ut etiam Hierosolymis Iudaei dicerent, quomodo hic literas scit cum non didicerit? Ioann. 6. Quo circa oportet dicere aut Christum ibi artem suam sibi leni continue exercuisse, & propterea constare, quod literas non didicit, &c. Aut inerte otiosumque uacasse per Nazareth, quod deceat Christum filium pauperis adeo, ut non potuisset agnum pro eo offerre, ut habetur Luc. 2. & pauperem intantum, ut non haberet ubi reclinare caput suum Matth. 7. Et confirmatur, quia Mar. 3. dicitur, Et cum audissent sui exierunt tenere eum. Dicebant enim, quoniam in furorem uertus est. Ex eo namque, quod usque ad aetatem illam fabrilis arti uiderant Iesum operam dantem, & repente audierunt, quod praedicabat, & turba conuenit ad eum, &c. dixerunt illum uerum in furorem. Haec enim omnia simul iuncta testimonia sunt ab hostibus, & quod Christi doctrina non erat humana, nec aliquo modo acquisita, &c.

Hom. 39. in Ioan. 2. meo tom. 3.

cap. 9. circa principium tom. 3.

Super Quaestiones triginta octo Articulorum.

Tertius clarus et ex euangelio.

In corpore una conclusio: Conueniens fuit, ut in illo baptismo Pater declararetur in uoce, probatur: In baptismo Christi demonstrari debuit, quod in nostro baptismo perficitur, ergo in baptismo Christi, mysterium Trinitatis demonstrari debuit, ergo conueniens fuit, ut Pater declararetur in uoce. Antecedens probatur: quia baptismus Christi fuit exemplar nostri. Prima consequentia probatur: quia noster baptismus consecratur in inuocatione & uirtute Trinitatis. Matth. vlt. Secunda uero consequentia probatur: quia persona filij baptizatur, Spiritus sanctus in columba descendit, testatur ergo persona Patris manifestanda, & apponitur hic auctoritas Hieronymi.

Trinitas quartus huius uoluminis.

Hic incipit quarta pars huius libri, in qua agitur de progressu domini nostri Iesu Christi in hoc mundo,

ra. & q. Christus inter eos vique ad illud tempus, cum suis concubitus conuersatus est sine offensa & sine scandalo proculdubio: quod non curatum fuisset, si iuuenis, Faber pauper, interem se in opere exhibuisset.

& praedestinavit conformes fieri imaginis Filij sui. Vnde Hilarius dicit super Matt. * quod super Iesum baptizatum descendit Spiritus sanctus, & vox Patris audita est, dicens, Hic est filius meus dilectus, ut ex his, quae consumabantur in Christo, cognoscere-mus post aquae lauacrum, & de caelestibus portis sanctum in nos spiritum inuolare, & paternae vocis, adoptione, Dei filios fieri.

Super Quaestiones quadraginta Articulo primo.

QVAESTIO XI.

De modo conuersationis Christi, in quatuor articulos diuisa.

T Iulus clarus, in corpore vna conclusio: Christus conuenienter vitam socialem assumpsit. Probatur: Christus debuit tale viuenti modum assumere, quod conueniret fini incarnationis: sed finis incarnationis exigit vitam socialem, ergo. Minor declaratur: quia triplex est finis incarnationis, primo, testimonij veritatis. Secundo, saluare peccatores. Tertio, adducere homines ad Deum. Omnia clara sunt in litera.

CONSEQUENTER post ea, quae pertinent ad ingressum Christi in mundum, vel ad eius principium, considerandum restat de his, quae pertinent ad progressum ipsius.

Et primo, considerandum est de modo conuersationis ipsius: secundo, de tentatione eius: tertio, de doctrina: quarto de miraculis.

Circa primum queruntur quatuor.

Primo, Vtrum Christus debuerit solitariam vitam ducere, an inter homines conuersari.

Secundo, Vtrum debuerit austeram vitam ducere in cibo, & potu & vestitu, an aliis communem.

Tertio, Vtrum debuerit abiectione viuere in hoc mundo, an in diuitiis, & honore.

Quarto, Vtrum debuerit secundum legem viuere.

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum conueniens fuerit, Christum inter homines conuersari.

AD PRIMUM sic proceditur. Videtur, quod Christus non debuerit inter homines conuersari, sed solitariam vitam agere. Oportebat enim, quod Christus sua conuersatione non solum se hominem ostenderet esse, sed etiam Deum: sed Deum non conuenit cum hominibus conuersari: dicitur enim Daniel. 2. Exceptis diis, quorum non est cum hominibus conuersatio: & Philosophus dicit in 1. Politice, quod ille qui solitarius uiuit, aut est bestia, si scilicet propter contemplandam veritatem, ergo uideatur, quod non fuerit conueniens Christum inter homines conuersari.

Præterea, Christus dum in carne mortali vixit, debuit perfectissimam vitam ducere: perfectissima autem vita est contemplatiua, ut in secunda parte habendum est. Ad vitam autem contemplatiuam ma-

xime competit solitudo, secundum illud Osee. 2. Ducam eam in solitudinem, & loquar ad cor eius, ergo uiderit, quod Christus debuerit solitariam vitam ducere.

Præterea, Conuersatio Christi debuit esse vniformis, quia semper in eo debuit apparere id, quod optimum est: sed quandoque Christus solitaria loca quarebat, turbas declinans: vnde Remigius dicit super Mattheum. Tria refugia legitur dominus habuisse, natium, montem, & desertum: ad quorum alterum quotiescumque a turbis comprimebatur, conscendebat. ergo & semper debuit solitariam vitam agere.

SED CONTRA est, quod dicitur Baruch. tertio. Post hæc in terris uisus est, & cum hominibus conuersatus est:

RESPOND. Dicendum, quod conuersatio Christi talis debuit esse, ut conueniret fini incarnationis, secundum quam uenit in mundum. Venit autem in mundum, primo quidem ad manifestandum veritatem, sicut ipse dicit Ioan. 18. In hoc natus sum, & adhuc ueni in mundum, ut testimonium perhibeam ueritati: & ideo non debebat se occultare, vitam solitariam agens sed in publicum procedere, publice prædicando, Vnde Luc. 4. dixit illis, qui volebant eum derinere: quia & alijs ciuitatibus oportet me euangelizare regnum Dei, quia ideo missus sum. Secundo uenit ad hoc, ut homines a peccato liberaret, secundum illud prima ad Timotheum primo, Christus Iesus uenit in hunc mundum, peccatores saluos facere. Et ideo ut Chrysostomus dicit, in eodem loco manendo posset Christus ad se omnes attrahere, ut eius prædicationem audirent: non tamen hoc fecit, præbens nobis exemplum, ut perambulemus, & requiramus pereuntem, sicut pastor ouem perditam, & medicus accedit ad infirmum. Tertio uenit, ut per ipsum habeamus accessum ad Deum, ut dicitur Romano. quinto. & ideo familiariter cum hominibus conuersando, conueniens fuit, ut hominibus fiduciam daret ad se accedendi. Vnde dicitur Mattheo nono. Factum est discumbente eo in domo, ecce multi publicani & peccatores uenientes, discumbant cum Iesu & discipulis eius, quod exponens Hier. dicit, uiderat publicani, a peccatis ad meliora conuersi, locum inuenisse poenitentiae: & ob id, etiam ipsi non desperant salutem.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod Christus per humanitatem suam, uoluit manifestare diuinitatem. Et ideo conuersando cum hominibus (quod est proprium hominis) manifestauit omnibus suam diuinitatem, prædicando, & miracula faciendo, & innocenter, & iuste inter homines conuersando.

AD SECUNDUM dicendum, quod (sicut in secunda parte dictum est) vita contemplatiua simpliciter est melior quam actiua, quae occupatur circa corporales actus sed vita actiua secundum quam aliquis prædicando & docendo, contemplata alijs tradit, est perfectior quam vita, quae solum contemplatur: quia talis vita presupponit abundantiam contemplationis: & ideo Christus talem vitam elegit.

AD TERTIUM dicendum, quod actio Christi fuit nostra instructio. Et ideo ut daret exemplum prædicatoribus, quod non semper se darent publicum: in quandoque dominus se a turbis retraxit: quod quidem legitur fecisse propter tria. Quandoque quidem, propter corporalem quietem: vnde Marc. 6. dicitur, quod dominus dixit discipulis, Venite seorsum in desertum locum, & requiescite pusilli: erant enim qui uenie-

bant

62.2. in Mat. circa 8.

In Car. 3. cor. & ad 3. Et 22. q. 25. art. 9. ad 5.

In 3. ca. 2. med. tom. 5.

In 9. q. 18. art. 9. ad 4.

In 1. Inc. cum tuu. De ratione le. ante m. H. 1. in. H. 1. in. H. 1. in.

In 9. q. 1. ad 1.

H. 1. in. H. 1. in. H. 1. in.

In cap. 9. Mat. 11.

In 3. q. 1. art. 1. ad 1. D. 1. D. 1. 11.